

Asielrecht en erkenningsprocedure in België

Het proces van een procedure

Marie-Claire Foblets*

Wordt 1986 in ons land het jaar van de vluchtelingen? België telt, met zowat 37.000 vluchtelingen, in verhouding tot het totaal aantal inwoners de meeste (kandidaat)-politieke vluchtelingen van de hele Europese Gemeenschap. Van de Europese landen is alleen in Zweden en in Zwitserland het percentage hoger.

In beleidstermen is de vluchtelingenproblematiek weerbarstig van aard. Het ligt gegrepen in een spanningsveld tussen aan de ene zijde een politieke verantwoordelijkheid die moet rekening houden met de gevolgen van een grote vluchtelingenstroom voor werk-, woon- en onderwijsgelegenheid en aan de andere zijde de bezorgdheid om óók in het vluchtelingenbeleid plaats te blijven ruimen voor gastvrijheid en barmhartigheid. Wie niet schrikt van de omvang van het vraagstuk kan moeilijk anders dan óók getroffen worden door de menselijke aspecten van een vluchtelingenbeleid. Elke 'vluchtende' brengt immers een brok menselijk leed met zich mee.

In een vroegere aflevering van *Panopticon* (maart-aprilnummer 1986), werd de lezer reeds voor de recente ontwikkelingen van het vluchtelingenvraagstuk in België gesensibiliseerd door de 'oproep' van de Vereniging der Vlaamse Onthaalhuizen (V.O.) met haar inzet voor de spoedige uitbouw in Vlaanderen van een degelijke en permanente onthaalstructuur voor asielzoekenden. Het probleem van de politieke vluchteling is in ons land inderdaad geleidelijk uit de anonimiteit aan het treden. Zo rubriceerden wij in het laatste mei-juninummer van *Panopticon* reeds de verwittiging die hulporganisaties als het Belgisch Comité voor Hulp aan de Vluchtelingen (B.C.H.V.) in januari ll. hebben gericht aan de staatssecretaris voor Emancipatiezaken, Mevrouw Miet Smet. Zij dringen bij beleidskringen aan op het grondige herdenken van de onthaalstructuren.

Aansluitend op beide voorgaande probleemvermeldingen in *Panopticon* en ter vervollediging op soms erg emotionele discussies, vermogen naar onze mening enkele recente inspanningen aan juridische zijde evenmin onvermeld te blijven. Er kan hier niet gestreefd worden naar een omstandige beschrijving van het hele internationale en nationale vluchtelingenrecht, hoe voordelig een dergelijke, wetenschappelijk verantwoorde ontleding ook zou kunnen zijn om de knelpunten beter af te grenzen. Wij hebben gekozen voor de nadere ontleding van een vraag waarop zowel jurisdictionele ontwikkelingen, als belangrijke beleidsverklaringen de laatste maanden, een niet onbeduidend licht zijn beginnen werpen, met name:

Welke garanties voor een goed proces, welke rechtsmiddelen, staan *in België* een vreemdeling die zegt vluchteling te zijn, ter beschikking om de status van vluchteling te krijgen?

* Marie-Claire Foblets is onderzoeksassistent aan de afdeling sociale en culturele antropologie van de K.U. Leuven.

Vluchtelingen, mensen die de bescherming van hun land niet kunnen of niet meer willen inroepen, zijn helemaal overgeleverd aan de goedgunstigheid van de staat waarheen ze uit vrees voor vervolging zijn gevlucht. Voor hen is er geen staat, geen instituut, geen recht. Zij zijn een tegenstrijdigheid.

Welke bijdrage heeft België nu en in procesrechtelijk antwoord op de voormelde vraagstelling, geleverd aan de oplossing van het internationale vluchtelingenvraagstuk?

Internationale instrumenten ter bescherming van de vluchtelingen

Twee mijlpaalverdragen treffen op internationaal vlak de rechtspositie van de asielzoekende: de zogenaamde Conventie van Genève, ondertekend op 28 juli 1951, inzake het statuut van de politieke vluchtelingen¹ en het Aanvullend Protocol van New York van 31 januari 1967.

In het Verdrag van Genève is vooral gewerkt aan een algemene, op onderdanen van welke staat dan ook, toepasbare *definitie* van vluchtelingenschap (art. 1 van het Verdrag), evenals aan de vaststelling van diens rechten en plichten.

Naast de grote winst op de vroegere verdragen van een beter uitgebalan-ceerde definitie van de groep betrokkenen, werden ook het verbod voor de verdragsstaten van *refoulement* ingeschreven (art. 32-33) en de verplichting tot samenwerking met het vanaf 1 januari functionerende Bureau van de Hoge Commissaris der Verenigde Naties voor vluchtelingen (dat o.m. gelast was met de bevordering van de toelating van de vluchtelingen op de grondgebieden van de staten en dat meteen ook zou toezien op de naleving door de staten van de verplichting van *non-refoulement*).

In het Verdrag van Genève werd evenwel geen relatie gelegd tussen een verplicht gestelde, tijdelijke asielverlening (*non-refoulement*) en het uiteindelijke 'vluchtelingenschap'. M.a.w. in zoverre het Verdrag van Genève vertrekt van het statuut, de rechten en plichten (ter bescherming) van de politieke vluchteling, wordt er niet gesproken over de eligibiliteitsprocedure zelf. Welnu, de originele wijze waarop België in 1954 de brug van de gerechtigheid heeft willen slaan tussen het tijdelijke asielrecht en de erkenning als politiek vluchteling, is inmiddels het voorwerp geworden van zeer ernstige bezwaren, zowel van procesrechtelijke aard, als van de niet-naleving door België, als verdragsstaat, van andere inmiddels door haar aangegane internationale verbintenissen.

Wij verklaren ons nader.

Het Belgische vluchtelingenrecht vertoont inderdaad de unieke trek, dat de Belgische overheid *op het punt van de materiële erkenningsvoorwaarden* afstand heeft gedaan van haar soevereiniteit ten behoeve van het internationale gezag van de Hoge Commissaris der Verenigde Naties voor vluchtelingen.²

1. Wet 26 juni 1953 (*Belgisch Staatsblad*, 4 oktober 1953)

2. Het onderzoek naar de ontvankelijkheid daarentegen, naar de formele erkenningsvoorwaarden (waaronder het tijdig indienen van het verzoek, gebeurlijk verblijven in derde landen) als bevoegdheid is blijven berusten bij de Minister van Justitie die, na positieve beslissing, de zaak doorstuurt naar het UNO-HCV.

Bij niet-erkenning op formele gronden, met een bevel het grondgebied te verlaten, kan de

Meteen kwam aan het UNO-Hoog Commissariaat voor vluchtelingen (hierna genoemd, UNO-HCV) in België, verschillend van alle andere UNO-verdragsstaten, een dubbele functie toe:

- *zijn gebruikelijke, internationale beschermfunctie*: zo draagt het statuut van de Hoge Commissaris hem in artikel 8 o.a. op om de toelating van vluchtelingen op de grondgebieden van de staten te bevorderen. Hiertoe zou, aldus het opzet, zijn Bureau zich in de praktijk ontwikkelen tot een instelling door middel waarvan asielzoekenden hun recht op non-refoulement kunnen laten gelden tegenover de staten op wier grondgebied zij zich bevinden.
- *een voor België specifieke functie*: met name, de bevoegdheid hem opgedragen bij Ministerieel Besluit van 22 februari 1954³, om te bepalen of een vluchteling al dan niet aan de verdragsdefinitie (zie hoger) beantwoordt en of hij bijgevolg, reeds gedekt door een tijdelijk asielrecht⁴, óók in aanmerking komt om *door België* erkend te worden als politiek vluchteling.

Aldus werd, op grond van Belgische wetgeving⁵, een internationaalrechtelijke overheidsinstantie in de mogelijkheid gesteld om *in België* een éézijdige uitvoerbare rechtshandeling te stellen. De eligibiliteitsbeslissing van de Commissaris brengt inderdaad reeds op zichzelf rechtsgevolgen met zich mede, met name, de rechten toegekend door het Verdrag van Genève (waarvan althans enkele bepalingen 'self-executing' zijn).

Op de *praktische werking* van deze exclusieve en uitsluitende erkenningsbevoegdheid willen wij thans de verdere belangstelling van onze bijdrage kritisch toespitsen. De bespreking op de agenda van de Ministerraad van 7 februari 1986 van het gebeurlijke heropnemen door de Belgische regering van de bevoegdheid

kandidaat-vluchteling een verzoek tot herziening aan de Minister richten, die de uitvoering van de maatregel schorst.

Om de aanvraag tot herziening te behandelen, moet evenwel de Consultatieve Commissie voor Vreemdelingen worden samengeroepen.

De kandidaat-vluchteling kan gebeurlijk ook opnieuw een aanvraag indienen bij het HCV. Hier blijkt het verschil tussen een politiek- en een UNO-vluchteling: men kan bij niet-erkenning als politiek vluchteling materieel toch nog in aanmerking komen en beantwoorden aan de UNO-definitie. Hier zou het principe van het non-refoulement overigens óók moeten spelen.

Bij weigering op formele gronden door de Belgische overheden kan de kandidaat, met andere woorden, nog steeds op het Verdrag van Genève wijzen, waarbij hij vraagt *rechtstreeks* onder de bescherming van het UNO-HCV te worden geplaatst. Hij kan dus in België blijven ('logeren' tot het UNO-HCV voor hem een ander land gevonden heeft waar hij wel 'politiek asiel' kan krijgen.

3. Ministerieel Besluit dat overigens, naar wij weten, nooit verschenen is in het Belgisch Staatsblad. Wel wordt in het B.S. van 18 april 1954 op p. 3123 gewag gemaakt van het bestaan van een M.B. in deze zin.

4. Dit tijdelijk asielrecht is absoluut zolang de aanvraag tot erkenning als politiek vluchteling niet ongegrond wordt verklaard. Dit recht op tijdelijk asiel dat eventueel wordt omgezet, bij erkenning, in een voortdurend (maar niet altijd durend) recht, werd nu vastgelegd in artikel 53 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

5. Te weten, artikel 3 van de wet van 28 maart 1952, zoals gewijzigd door de wet van 15 december 1980 houdende toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen; en artikel 5 van de wet van 26 juni 1953 houdende goedkeuring van het Internationaal Verdrag betreffende de status van vluchtelingen.

tot erkenning van vluchtelingen in België, is immers *niet* het resultaat geweest van het loutere toeval. Zij heeft, integendeel, als ernstige overweging, akte genomen van de toenemende kritiek die de laatste jaren vanuit de juridische praktijk geformuleerd werd aan het adres van een vreemde overheid die in België, op grond van de Belgische wetgeving, met een opdracht van algemeen belang werd belast.

De procedure voor de afgevaardigde van het UNO-HCV: gebrekkige procedurele waarborgen

Voor kritische rechtspractici ontbreekt het de eligibiliteitsprocedure inderdaad, zoals zij door het UNO-HCV te Brussel wordt gehanteerd, aan enkele essentiële procedurele garanties voor de vreemdeling die het statuut van politiek vluchteling heeft aangevraagd.⁶

Enkele daarvan worden hier kort aangegeven:

- de onmogelijkheid voor betrokkene en diens raadsman, van inzage in het dossier;
- de niet-motivatie van de weigeringsbeslissing van het HCV;
- het ontbreken van elke mogelijkheid van beroep. Noch intern bij de UNO, noch bij de Raad van State, die tot hiertoe steeds geweigerd heeft kennis te nemen van de handelingen van het UNO-HCV in wie de Raad geen 'Belgische administratieve overheid' kan herkennen (infra) is beroep mogelijk;
- onbekendheid met het recht bij de kandidaat-vluchteling leidt vaak tot geringere bescherming van diens rechten;
- vertalingsverwickelingen:
 - a. naar verluidt wordt de vereiste van de tussenkomst van een tolk bij het interview vaak door de interviewer zelf opgevangen (hoewel dit bezwaar uiteraard moeilijk nawijsbaar is, in zoverre de raadsman bij dit 'interview' niet aanwezig kan zijn);
 - b. onvolledige, tot zelfs onjuiste verklaringen, die veeleer de politieke of etnische rivaliteiten tussen de kandidaat-vluchteling en de tolk vertalen, dan wel de gebeurtenissen zelf pogen te relateren;
- toetsing van het relaas van de kandidaat aan de inlichtingen die bij het land van herkomst worden ingewonnen: aan welke criteria trekt de eligibiliteitsbeslissing zich op?

Tot daar een greep uit de bezwaren die de vinger willen leggen op de tegenstrijdigheid waarin een dergelijke procedurepraktijk de Belgische overheid met de loop der jaren verwickeld heeft: in functie van welke 'hogere' belangen kan het UNO-HCV, als gedelegeerde van de Belgische Minister van Buitenlandse Zaken, zonder enige vorm van sanctionering de reikwijdte van internationale verdragen, waardoor België verbonden is, naast zich neerleggen?

Dat het politiek asiel geen afdwingbaar recht is, maar een 'gunst' die door

6. Men leze op dit precieze punt o.m.:

COUTURIER, A., 'Problèmes relatifs à la procédure de reconnaissance de statut de réfugié politique', *J.T.*, 1978, p. 308 e.v.

DUELZ, A., 'De procedure voor erkenning van de hoedanigheid van vluchteling door de VN en de rechten van de verdediging', *T.V.R.*, 1984, p. 18 e.v.

DE HULLU, C., 'De bescherming van vluchtelingen in het E.V.R.M.', *T.V.R.*, 1978, p. 8 e.v.

een bepaald land verleend wordt aan de zichzelf politiek vluchteling verklarende persoon, doet immers niets af aan de vereisten, die door artikel 6 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden t.a.v. burgerlijke rechten en verplichtingen worden voorgeschreven: 'een ieder heeft recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak... door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie...'!

En ook al wordt het asielrecht niet rechtstreeks erkend door laatstvernoemd verdrag, toch impliceert ook een gecombineerde lectuur van de artikels 6 en 3 ervan ('onmenselijke behandeling')⁷, evenals van de artikels 6 en 13 ('daadwerkelijke rechtshulp voor een nationale instantie') op ontegensprekelijke wijze een gedragslijn waaraan een gedelegeerde van de Belgische overheid, vanuit rechts-politiek standpunt, niet straffeloos kan voorbijgaan... Naar onze mening zelfs niet indien hij doorheen een constante rechtspraak van de Raad van State niet erkend wordt als 'Belgische administratieve overheid' onderworpen aan het hiërarchische gezag van een Belgisch minister.

De tussenkomst van de Raad van State met betrekking tot de erkenning als politiek vluchteling

Bij voormeld standpunt van de Raad van State wat betreft annulatieberoepen gericht tegen besluiten van het UNO-HCV, willen wij hier even stilstaan: de beperkende rechtspraak van de Raad is immers niet vreemd aan het conglomeraat van moeilijkheden dat zowel bij een bepaalde rechtspraak in kort geding, als recentelijk in beleidskringen de doorbraak heeft gegeven naar een grondig gewijzigde tegemoetkoming aan enkele procesrechtelijke waarborgen voor de asielzoeker in België.

Het wil hier niet zozeer de bedoeling zijn een andere, ruimere omschrijving te bepleiten dan de Raad van State tot hiertoe aan het begrip 'Belgische administratieve overheid' heeft gegeven, dan wel de onrechtmatige praktische weerslag aan te klagen van de weigering van de Raad om kennis te nemen van de handelingen van de Afgevaardigde in België van het UNO-HCV, op grond – zo zegden we reeds – van het feit dat het hier voor de Raad van State niet om een Belgische administratieve overheid zou gaan.⁸

Immers, bij ontstentenis van een ultiem jurisdictioneel toezicht door de Raad, kunnen andere criteria blijven gelden t.a.v. een vreemde overheid die in België, op grond van Belgische wetgeving, met een opdracht van algemeen belang is gelast.

Of nog: hoe kan men verklaren dat de weigeringsbeslissing van de Belgische Minister van Buitenlandse Zaken, alleszins wèl met een beroep tot de Raad van State zou kunnen worden bestreden, tenminste indien hij eertijds zijn bevoegd-

7. De zaak ALTUN t./ B.R.D. (nr. 10308/83)

8. Aldus de Raad van State in de zaken:

– KARE-MERAT, nr. 14.263 en KABOZO, nr. 14.262 van 25 september 1970 (*Pas.* 1971; IV, 82);

– LUSNJANI, nr. 19.151 van 21 september 1978 (*R.W.* 1978-1979, kol. 1843 met noot L.P. SUE-TENS);

– BURSTYNJSKY, nr. 19.327 van 13 december 1978 (*R.W.* 1978-1979, kol. 1848 met noot L.P. SUE-TENS);

– of recenter, de zaak GOPAL, nr. 24.969 van 11 januari 1985.

heid niet zou hebben overgedragen en dus nog zelf zou beslissen over de materiële eligibiliteitsvoorwaarden. Door overdracht bij Ministerieel Besluit van 22 februari 1954 (zie hoger) zou de Minister dus eigenmachtig de bevoegdheid van de Raad van State hebben ingeperkt (!) en aldus bepaalde rechtshandelingen aan de controle ervan hebben kunnen onttrekken.

Hoewel deze bedoeling in 1954 zeker niet heeft voorgezeten⁹, toch dwingt de leer van de onbevoegdheid, waarmede de beperkende rechtspraak van de Raad van State thans de weigeringsbeslissingen van het UNO-HCV bejegt, tot haar moeilijk aanvaardbare onherroepbaarheid. Nu de minister m.a.w. zijn bevoegdheid wèl heeft overgedragen, wordt de facto, althans overeenkomstig de rechtspraak van de Raad van State, elke vorm van rechtsbescherming uitgeschakeld.

In het licht van voormelde bemerkingen moet evenwel nog niet met voorbarige verslagenheid het onmiddellijk op de weigeringsbeslissing volgende 'bevelschrift om het grondgebied te verlaten' met het neergevallen zwaard van Damocles te worden vergeleken.¹⁰

Immers, ook bij niet-erkenning om materiële gronden, resteren de kandidaat-vluchteling, mits handige rechtsbijstand, nog wel enkele 'achterpoortmogelijkheden'. Zij vermogen, naar onze mening, evenwel niet te beantwoorden aan de vereisten van een volwaardige rechtsbescherming. Men denke zo o.m. aan een willig beroep bij de Minister van Justitie, of aan een verzoekschrift tot heropening gericht aan de Hoge Commissaris en gegrond op nieuwe elementen (de zogenaamde 'Res Novae'), een dagvaarding in schadevergoeding, of tenslotte een beroep op het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, waarbij ook de procedureregels van artikel 40 tijdelijk soelaas bieden kan.¹¹

Wanneer de nood het hoogst is, kunnen ook pro forma tussenkomsten met opschortend effect uitgeprobeerd worden, zoals een verzoekschrift tot herziening — ook als deze poging gedoemd is tot mislukken — of een kort geding tegen de Minister van Justitie, teneinde opschorting te verkrijgen van het bevelschrift om het grondgebied te verlaten, om aldus ten gronde te kunnen procederen b.v. ... voor de Raad van State.

Met laatstvernoemde wegen worden evenwel nog slechts rechtsmiddelen 'geknutseld', veeleer dan dat recht wordt bedreven en wel langsheen technische

9. Bij de overdracht van de beoordelingsbevoegdheid aan een internationale overheid zat, welintengendeel, de lofwaardige opzet voor van een grotere objectiviteitswaarborg.

10. Bij niet-erkenning wordt de Vreemdelingendienst nog dezelfde dag op de hoogte gebracht en op haar beurt brengt de Dienst het gemeentebestuur op de hoogte, met de opdracht een bevelschrift te betekenen (bevelschrift om het grondgebied te verlaten), met motivatie (meestal niet meer dan een verwijzing naar artikel 7 en/of artikels 52-53).

11. Bij het Hof van Straatsburg is inderdaad ook een voorafgaande procedure mogelijk op grond van de procedureregels 40 en waarbij, in bijzonder dringende gevallen, de Secretaris van de Commissie *de plicht* heeft contact op te nemen met het land waarheen de asielzoeker toevlucht heeft gezocht, met de mededeling dat een klacht zal worden aanhangig gemaakt en dat derhalve maatregelen moeten getroffen worden teneinde zolang de belangen van de rechthebbende niet te schaden.

Wanneer men daarbij de Minister van Justitie inlicht, zal hij overgaan tot een vrijwillige opschorting van het bevelschrift, zodat de klacht ten gronde behandeld kan worden voor het Hof van Straatsburg.

'noodwegen', veel meer dan met een oprechte hoop op gereede slaagkansen voor de asielzoekende. Zoveel is duidelijk.

'Het moet dan ook blijvend worden beklemtoond dat de rechtspraak van de Raad van State terzake nodeloos beperkend is', concludeerde Professor L.P. Suetens in 1979.¹²

Recente ontwikkelingen in een bepaalde rechtspraak zijn de uitlating van Professor Suetens inmiddels bijgetreden.

Recente 'lichtpunten' in rechtspraak en beleidsverklaringen

Zo zijn, sedert 1984, sommige gerechten en meer in het bijzonder in Luik¹³, *rechtsprekend in kort geding*, de mening toegedaan dat de beslissingen waardoor de afgevaardigde van het UNO-HCV weigert de hoedanigheid van vluchteling toe te kennen aan een vreemdeling, *niet* in overeenstemming zijn met het Belgische recht, in de mate ze niet worden gemotiveerd overeenkomstig art. 62 van de Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (*B.S.*, 31 december 1980).¹⁴

Bijgevolg hebben deze gerechten geoordeeld dat een op dergelijke grond getroffen verwijderingsmaatregel in schijn een *onwettige daad* is¹⁵ en ze hebben de Minister van Justitie aldus verboden deze maatregel ten uitvoer te leggen totdat de feitegerechten een uitspraak hebben gedaan over dit probleem.¹⁶

Inmiddels is nog geen beslissing ten gronde uitgesproken. En op het moment dat wij hier deze recente ontwikkelingen uitschrijven, heeft, naar wij weten, de rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel de Luikse redenering nog niet overgenomen.

Hierin zou evenwel snel verandering kunnen komen, nu ook de Minister van Justitie in de Kamer op 25 maart 1986, bij monde van de Minister van Openbare Werken, zich (op voorbarige wijze?) liet ontvallen dat de Belgische regering niet alleen de vaste bedoeling heeft de bevoegdheid tot erkenning van vluchte-

12. (Cf.) Raad van State, zaak nr. 19.327 van 13 december 1978, *R.W.*, 1978-1979, kol. 1848 met noot L.P. SUETENS.

13. Hof van Beroep van Luik, 7de Kamer, 7 november 1984; Belgische Staat t./K. - nr. 1405/84 en 3de kamer, Belgische Staat t./C.&A. - nr. 4106/84, evenals meerdere uitspraken in kort geding door de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg van Luik; zie o.m. overgenomen en gecommentarieerd in *T.V.R.* 1984, nr. 27.

14. Artikel 62 betreft de motiveringsplicht van administratieve beslissingen.

15. Aldus het Hof op 7 november 1984:

'Attendu que le premier juge a pertinemment considéré que l'ordre de quitter le pays consécutivement à une prise de position *non motivée* du Haut Commissariat pour les réfugiés est un acte, en apparence illégal, qui donne lieu à référé civil'

16. Aldus het Hof op 22 november 1983 in de zaak C.&Q. tegen de Belgische Staat, nr. 19.900/83 (Rechtbank van Eerste Aanleg van Luik, zetelend in kort geding): '- Statuant contradictoirement (...)

Faisons défense au défendeur d'éloigner le demandeur du territoire belge jusqu'à ce qu'il ait pu faire valoir, au fond, tous ses moyens de défense et obtenir une décision définitive, après instruction complète de son cas par toute autorité compétente pour décider de son sort; & qu'il lui soit ordonné de délivrer au demandeur les documents lui autorisant provisoirement le séjour sur territoire belge(...)'

lingen in België opnieuw naar zich toe te trekken, *doch dat zulks inmiddels ook reeds bewaarheid zou zijn*.¹⁷

Bij deze gelegenheid herinnerde de Minister eveneens aan de voorbereidende werken van de Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, waarbij de regering toen reeds de mening was toegedaan dat de bevoegdheidsverdracht door de vroegere Minister van Buitenlandse zaken aan het UNO-HCV 'ondergeschikt gemaakt moest worden aan de door het Belgische recht verzekerde waarborgen inzake recht van verdediging, motivering en verhaal'.¹⁸

De voormelde ontwikkelingen in acht genomen, heeft de afgevaardigde van het UNO-HCV te Brussel, de Heer Sampatkumar, er zèlf overigens ook op aangedrongen dat België opnieuw over de uiteindelijke toekenning zou beslissen en derhalve gevraagd om ontlast te kunnen worden van de bijzondere bevoegdheid die door België in 1954 aan het UNO-HCV was opgedragen.

Zoveel ontwikkelingen laten een spoedige wijziging van de Wet van 26 juni 1953 (houdende goedkeuring van het Internationaal Verdrag betreffende de status van vluchtelingen, *B.S.*, 4 oktober 1953) vermoeden, evenals wellicht een andere aanpassing aan de Wet van 15 december 1980 (meer in het bijzonder, de art. 48 t.m. 57 die het Hoofdstuk 2 uitmaken en de art. 72 t.m. 77).

Teneinde de besprekingen van de Ministerraad van 7 februari II. verder te zetten, werd inmiddels, met het oog op de uitwerking van een voorontwerp van wet, een *werkgroep* voorgedragen, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Minister van Justitie en van de Minister van Buitenlandse Betrekkingen.

De Minister van Openbare Werken heeft op 25 maart 1986, voor het Parlement, aan de vijfvoudige opzet van de werkzaamheden herinnerd:

1. het onderzoek van de ontvankelijkheid en van de gegrondheid van het verzoek tot één enkele fase samensmelten;
2. deze dubbele taak toevertrouwen aan een bij het Ministerie van Justitie op te richten nieuwe administratieve overheid;
3. in de mogelijkheid voorzien om, in geval van duidelijk onrechtmatig verzoeken, vlug recht te spreken;
4. bij deze nieuwe administratieve overheid een Commissie voor verhaal oprichten die uit drie leden is samengesteld en voorgezeten wordt door een magistraat. Aan deze Commissie zal het UNO-HCV deelnemen.
5. de verplichting stellen om negatieve beslissingen te motiveren.

Bovendien kan *reeds nu*, aldus staatssecretaris Smet terzake, in afwachting van de verhoopde stemming van voormelde tekstwijzigingen, aan enkele concrete knelpunten worden gesleuteld:

Zo kan reeds strikter worden gecontroleerd of de vreemdelingen in het bezit zijn van de vereiste documenten. Bij het afleveren van inreisvisa door de Belgische consulaten in het buitenland moeten de criteria stipt worden nageleefd. De luchtvaartmaatschappijen moeten hun verplichtingen eveneens strikt nako-

17. *Compte rendu analytique, Chambre, réunion publique de la Commission de la Justice*, 25 maart 1986, interpellatie M. MOTTARD, p. 430

18. *Parl. St.*, Senaat, zitt. 1980-1981, nr. 521/2, 19; *Parl. Hand.*, 1981-1982, 20 november 1981, 229.

men (niemand aan boord laten zonder geldige identificatie, visa e.d.). De aanvragen voor het statuut van erkend politiek vluchteling zullen door het Departement Justitie sneller worden onderzocht. Daartoe zullen extra personeelsleden die sedert kort worden ingezet om de achterstand van 1.750 dossiers weg te werken, in dienst blijven. Met het UNO-HCV kan nu reeds overleg worden gepleegd om, ook daar, achterstand in het onderzoek naar de gegrondheid van de aanvraag op te lossen...

Bij wijze van besluit

Bij een poging tot afsluitende bedenking op de even zovele deelgegevens van onze bijdrage en de veeleer allusieve dan wel uitgewerkte wijze waarop wij het acute probleem van de kandidaat-vluchteling in België hebben pogen duidelijker af te lijnen, staan wij in zekere zin even ongewapend als de belangstellende lezer: aangewezen op de gegevens van een zich snel ontwikkelende actualiteit.

De enige en tegelijkertijd de meest voor de hand liggende wijze waarop een verantwoord toelatingsbeleid van vluchtelingen in België onder druk van de huidige economische omstandigheden gewaarborgd kan worden, is de loyale uitvoering van internationaal aanvaarde beginselen. Een op deze uitgangspunten gebaseerd beleid doet recht aan de bedoeling van een rechtmatige rechtsbedeling en stelt België in staat om een behoorlijke bijdrage te leveren aan de oplossing van het internationale vluchtelingenvraagstuk.

Wanneer evenwel op het precieze punt van het procesrechtelijke beschermen van individuele asielzoekers telkens weer andere, *niet* met de bedoeling van de wetgever strokende interpretaties worden gegeven, dan moet hierop dringend en naar best vermogen worden gereageerd.

Een frisse wind is inmiddels vanuit Luik beginnen waaien en enkele recente beleidsverklaringen hebben de oproep met de eerste tekenen van een constructief denkwerk beantwoord.

Hoe snel evenwel België van een nieuw vluchtelingenrecht zal voorzien zijn, kan niet worden voorspeld; doch dat de eerste stap naar een grondige herziening is gezet, kan inmiddels niet meer worden ontkend.

Het feit dat de aanzet tot deze stap vanuit een schrijnende behoefte bij rechtspractici werd geformuleerd zal, naar onze mening, die zaken slechts op zeer welkome wijze kunnen bespoedigen.